

beweegt. Zoo
lijkheid en van
is een nieuwe
erkenning moet

eestgeschiede-
et tusschen ob-
iarden.
onflikt nooit op
om tot een op-
mensch de ge-
aan het huma-
gt, loslaat. De
ver (autonomie)
en aan de wet,
, Gods wet is
rschen en Gods
ont.

onflikt, dat we
hen toestemmen
d geen oplos-
d wanneer men
staaf boven
ijvoorbeeld aan
ang, enz., als
kenis van het
men hiernede
schouwing, een
it in Grieksche

ter tot simpele
de subjectieve
etief waardevol
en niet tot een
e eenvoudig aan

reldbeschouwing
objectieve waar-
openbaar heeft,
het zagen, een
adividu heeft te
d van God dat
i van de Kerk,
selingen zelf om
leven te leeren
ons hebben te
lods zoo onge-
is nu eenmaal
maar zwijgen",
ons leven als
n zoo, dat het
it ook als ons
randelen en het
itstralen.

we het natuur-
natuurlijke stro-
ingen gaan daar-
loeding, die God
de zon schijnt
n. Maar hieruit
ragstuk omtrent
en instemmen

n en instemmen
een element
lgene, wat God
naakt heeft; dat
isten zoolang er
hij theoretisch
eigenlijk zijn in-
nobben. Dit con-
ing naar de op-
vrede bij hebben
en heeft. Het is
schelijken aanleg
te houden, één
en die we prac-

ling niet bij veel
en, aanwezig is,
ven van zooveel
dlict, en daarom
de rust van de
e worsteling om
en instemmen
r die worsteling
sien den onvrede
op de objectieve
natiek enz.)

olporteur bij een
colporteur weet
n die eenvoudige
seren, zoodat hij
n, maar hij moet
betuigen, omdat
toch zooveel is,
komt dat omdat
r ook zijn onder-
en eenheid kwam
licht waarin hij
ij dan misschien
ontrent dat licht
rmen uitdrukken,
ig colporteur van

Bij dezen man is dus de innerlijke overtuiging
een goede basis om zich ernaar te richten. Bij
hem is in wezen die innerlijke geneigdheid niet
anders dan het in hem levend geworden en door
hem levende openbaringswoord Gods.

Maar bij vele andere mensen komt het afwezig
zijn van instemming met de theoretische beschou-
wing die men toestemmen moet, voort uit een
gebrek. Er is bij dezulken niet geweest een
ernstig verwerken van datgene, wat als voorwerpe-
lijke waarheid voor hen vaststaat. Niet alsof dat
bij ieder even gemakkelijk is; velen hebben jaren-
lang een onjuiste opvatting gekoesterd; bij menig-
een gaat de eisch van de waarheid in tegen een
typischen karaktertrek en meer dan eens tegen
een gevoelsbinding aan een overigens toch onjuiste
houding of aan een onware voorstelling.

Nu zijn we echter juist gereformeerd om aan
ons zelf altijd door te reformeeren.

Dat betekent dat we altijd weer de roeping
hebben om, zoodra we een conflict ontdekken bij
ons zelf, tusschen toestemmen en instemmen, ern-
stig met Gods Woord in de hand te onder-
zoeken waar de fout ligt, in het theoretisch betoog,
dat we toe moeten stemmen, of in een neiging van
ons hart, die ons van instemming afhoudt.

J. W.

**Vorkeerd adres: een vraag betreffende het boek
Prediker.**

Onbekende hand zond mij verleden week het ver-
slag van de kerkeraadsvergadering der Geref. Kerk
te Driebergen, en deze week een toelichting op
dat (mij in het eerst niet-duidelijke) verslag. Uit
het nr. v. 3 Oct. (Driebergsche Kerkbode) knip ik
heel deze toelichting:

Toelichting op het kort verslag van den Breeden
Kerkeraad van 16 Sept. j.l. blijkt niet ongewenscht.
Ondergeteekende schreef daarin:

"Nog wordt gesproken over uitspraken van leeraars,
die niet geheel overeenkomen met onze heilijdenis, en
wordt betoogd, dat dit geen aanbeveling verdient."

Laat mij de zaak maar even nader mededeelen, en
ik heb hoop, dat er geen ongerustheid meer overblijft.
Door mij werd ter sprake gebracht (reeds in een
vorige vergadering) dat elders door een dominee ge-
zegd zou zijn, dat het boek Prediker niet van Salomo
was. Dit vond ik niet geheel in het reine, daar deze
bewering strikt genomen afwijkt van art. 4 onzer
Belijdenis. Inmiddels is door mij aan dezen leeraar
geschreven in dien geest en dit op de meest stellige
wijze toegestemd in Z.Eerw.'s antwoord: dat voor deze
zaak dan eerst in dien zin door een leeraar onze kerk
mag geleerd worden, als hierover door de Synode
alzo besloten is.

Op die vergadering werd toen ook ter sprake ge-
bracht de vraag of de brief aan de Hebreë van
Paulus was?

Ook hierover werd op 16 Sept., toen onze eigen
leeraar weer aanwezig was, in denzelfden geest ge-
sproken.

Het is duidelijk, dat van eenig tuchtgeval of ket-
terij hier geen sprake is.

Dat zou trouwens niet op den breeden Kerkeraad,
maar ter eerste instantie op den smallen Kerkeraad
thuis behooren.

Degenen, die zich dus over de hierboven aangehaalde
tirade meenden te moeten verontrusten, kunnen m.i.
gerust zijn, want ik heb door onze voorgangers hier
geen ketterij hooren verkondigen, en van mijn mede-
amtsdragers heb ik zulks ook niet gehoord.

Wel heb ik echter bezwaar, ja onoverkomelijk be-
zwaar, als het waar mocht zijn, dat er door mannen
uit onze Geref. Kerk sommige beschouwingen gegeven
worden, die naar mijn bescheiden meening met de
kennelijke uitspraken van de Heilige Schrift lijnrecht
in strijd zijn.

Als de Redactie mij dit toestaat, zal ik D.V. op dit
laatste in de Kerkbode nader terugkomen.

C. K.

Tot zoover de Drieb. Kh.

Ik weet natuurlijk niet, wie die predikant is, die
buiten Driebergen heeft gesproken, en daarna door
den mij onbekenden ondertekenaar van dit stukje
is aangeschreven; ik zelf zou wel in de termen
vallen, maar heb er geen brief over gehad uit
Driebergen.

En ook zou ik in geen geval hebben geantwoord,
wat hier geantwoord is.

Immers, ik zou dan tegelijk veroordeelen de
dienaren des Woords (naar art. XIII) Dr C. v.
Gelderen (Korte Verkl. Koningen, I, slot) en Dr
G. Ch. Aalders (Chr. Encycl.), en tevens 2 andere
dienaren des Woords: Dr B. Wielenga, (De Bijbel
als boek v. Sch., 1e druk, 142) en K. Schilder
(Christus in Zijn Lijden, II, 42, v.).

Nu is het m.i. overbodig, de vraag hier te be-
spreken, of deze vier¹⁾ dienaren des Woords al
of niet geoorloofde dingen doen. Dit alleen wil ik
opmerken:

of dit op een officiële plaats geschreven kerke-
raadsverslag is toch niet door den kerkeraad offi-
cieel vastgesteld;

of het is dit wel (ondanks de ondertekening door
een persoon, zonder vermelding van qualiteit).

In het eerste geval geloof ik, dat ook dit ver-
slag weer duidelijk maakt (wat reeds eerder be-
toogd werd) dat kerkeraaden hun verslagen zelf
moeten vaststellen, eer ze aan de pers worden
overgegeven. Want nu komt er in de pers een
meening van een particulier persoon naar voren

¹⁾ Immers, ook dr W. geeft de mogelijkheid toe, dat Pr. niet
van S.'s eigen hand is; waarmee dus de door C. K. gestelde
„grens" overschreden is.

(gegeven n.l. het gestelde geval), die een kwestie
aan de orde stelt op een mij al te onzekere wijze.
„Al te onzeker", zei ik; immers ieder kan lezen,
wat hierboven aangehaald werd; daarom is het
voorzichtige: „indien het waar mocht zijn"
m.i. onnoodig. Men kan gerust zeggen: daar en
daar staat het duidelijk te lezen. Dat iemand, van
wat staat of rang hij ook zij, zijn eigen „bescheiden
meningen" publiceert, dat kan best zijn, — mits
niet op de plaats, die voor officiële kerke-
raadspublicaties gereserveerd moet blijven.

In het tweede onderstelde geval evenwel zou
de kerkeraad van Driebergen er aan herinnerd kun-
nen worden, dat klachten over „beschouwingen",
die naar des kerkeraads bescheiden, doch niettemin
officieel gepubliceerde meningen „met de kenne-
lijke uitspraken van de Heilige Schrift lijnrecht in
strijd zijn" in eerste instantie moeten gebracht wor-
den niet in de pers, doch ter den kerkeraad uit
het kerkverband welbekende plaats. Let wel: ik heb
niets tegen bespreking van publieke dingen in de
pers; maar kerkelijke handelingen als zoo-
danig hebben nu eenmaal een vaste orde.

Natuurlijk doe ik dus niet een verzoek om iets
in eenigen doofpot te doen; trouwens, dat zou te
dwaas zijn voor wie wat C. K. verontrust, reeds
lang publiceert als eigen meening. Het is ook
niet een poging, om „kwesties" tegen te houden.
We kunnen nog best een kwestie-tje erbij hebben,
als de kerkeraad van Driebergen nog niet genoeg
heeft aan het geval-Ubbink, dat reeds aangekondigd
werd. Het is alleen maar een poging, om, als men
„onrust" heeft, daarvoor een wettigen uitlaat aan
te wijzen. Werp het kerkverband niet weg: „er is
een zegen in".

K. S.

Jokkeentjes.

Den heer Nieuwpoort, theol. cand. schreef ik, in
ons blad, geen „antwoord" te zullen geven,
omdat hij eigenlijk niets „vroeg": hij wist immers
bij voorbaat reeds hoe het afloopen zou, als ik
op zijn „vragen" antwoordde (want ik zou zeker
triumfantelijk uit den strijd te voorschijn komen,
orakelde de verzekerde heer). Thans wordt hiervan
door den heer N. gemaakt: ds S. wil niet antwor-
den, „tenzij dan, dat ik er eerlijk blijk van geef,
geen eigen opinie te hebben". — Ik schreef, dat
ik mijn belofte tot nadere toelichting van mijn
allereerste beweringen handhaafde voor iederen
lezer, die eerlijk zou vragen (ik kan het ook
niet helpen, dat er tot nu toe geen mensch vroeg
om nader bewijs). De heer N. maakt er nu van,
dat de lezers van „De Ref." mij (volgens mijzelf
dan) „zeker maar onvoorwaardelijk moeten geloof-
ven". En dan draaft de heer N. lustig door. Ik
heb hem niets meer te vertellen, geef nu ook maar
geen antwoord meer, maar constateer alleen, dat
men onder de redactionele vleugelen van dr J. G.
Geelkerken erg veel mag.

O ja, de heer N. deelt nog mee, dat hij al 34 jaar
is. Dat wist ik heusch niet. Ik herstel de fout.
Overigens kan men ook „jong" zijn in de weten-
schap. Men moet wel alzo „jong" zijn, om een
synode, onverschillig welke, een „klucht"
te noemen; dat is altijd in elk geval onwetenschap-
pelijk. Zelfs de zetter van Woord en Geest moet
aan dit dialect nog weenen (het was ook een eerste
nr. bij een nieuwen uitgever). De man maakte
van „een klucht": „eu Dordt". Pleit voor dien
zetter.

K. S.

Het Gereformeerde leven in het buitenland.

Nu de Synode te Arnhem in 1930 goedkeurde, dat
de Deputaten voor de Correspondentie met de
Buitenlandsche Kerken afgevaardigden zouden zen-
den naar de bijeenkomsten van de Presbyteriaan-
sche Alliantie, was het niet zonder belang welken
indruk het bezoeken van de eerste bijeenkomst
dier Alliantie na dit besluit zou maken.

De Conferentie werd dit jaar gehouden van
16—23 Sept. te Mazamet (Dep. Tarn, zuiden van
Frankrijk). Aan Prof. Aalders van de Vrije Uni-
versiteit en den ondergeteekende was door Depu-
taten opgedragen de Gereformeerde Kerken te ver-
tegenwoordigen.

Wij waren de eenigen uit Nederland.

Van de meeste landen van Europa waren afge-
vaardigden der Presbyteriaansche (Gereformeerde)
kerken aanwezig. Behalve de voorzitter Prof. Cur-
tis (Edinburgh), waren er tegenwoordigers van de
Church of Scotland, van de niet-vereinigde United
Free Church, benevens van de Oude Free Church
(van de laatste Dr Renwick, zendeling in Peru).
Voorts waren er afgevaardigden van de Belgische
Zedingskerk, van den Reformierten Bund uit
Duitsland, uit Tjecho-Slovakye, Hongarije, Italië,
Joego-Slavië, Litauen, Roemenië, Griekenland en
Spanje. Van de Fransche afgevaardigden noemen
we Merle d'Aubigné, Dr Pannier, Dr Monod, Prof.
Clavier (uit Montpellier), de leider der Zending
D. Couve. Hongarije was vertegenwoordigd door
Prof. Kovats, Zwitserland door Prof. Choisy, Dr
Keller en Prof. Thiebaud.

Mazamet, een kleine industrie-stad met plm. 20
duizend inwoners, ligt aan den voet van de Mon-
tagne Noire, een der uitloopers van de Cevennes,
en heeft een belangrijk deel Protestanten onder
hare bewoners.

Het stadje ligt niet ver van Montauban, de
vroegere zetel van de thans naar Montpellier over-
gebrachte Theologische Faculteit, aan welke fa-
culteit de naam van E. Doumergue is verbonden.
Toen op de doorreis een oponthoud van den trein
ons noopte te Montauban te vertoeven, was de
verrassing niet gering, den beroemden schrijver
over Calvin aan te treffen in het oude „Institut
Jean Calvin".

Leek dit een „toeval" — de verdere ervaring te
Mazamet deed ons veeleer een bijzondere leiding
zien in het ontmoeten van den man, wiens werken
in Frankrijk niet alleen groote waardeering von-
den, maar ook onder Gods bestiering blijkbaar
mochten voeren tot wat een der sprekers ter con-
ferentie noemde „un mouvement doctrinal déter-
miné". Want indien één indruk sterk sprak in de
dagen, die we in Frankrijk doorbrachten, dan was
het wel de kracht van de nieuwe loten uit den
ouden stam van het Calvinisme in Frankrijk. Im-
mers trof zoowel de groote belangstelling onder
de bevolking, die de Conferentie met bijzondere
hartelijkheid ontving en bij iedere openbare sa-
menkomst in grooten getale opkwam, als verschil-
lende uitingen, die zooveel bijdroegen tot den toon,
welke het samenzijn beheerschte. Op den Zaterdag-
avond vond een ontvangst plaats in de ruime
villa van Dr Bonneville, een der leiders van het
kerkelijk leven. De aanwezigen, waaronder zich
vele ingezetenen en autoriteiten van Mazamet be-
vonden, genoten in het fraaie huis en den electrisch
verlichten tuin van de hartelijkheid van den gast-
heer, die zelf aan het slot een mooie toespraak
hield, waarna we met psalmgezang, Schriftlezing
en gebed het samenzijn eindigden.

Was dit een belangrijke bijkomstigheid, als een
der hoofdzaken mag wel worden vermeld een uit-
spraak van Dr Merle d'Aubigné, die met nadruk
verklaarde „nous sommes entrain de re-
devenir une église calviniste" (we zijn
weer op weg een calvinistische kerk te worden).
In denzelfden zin sprak Dr Monod, daarbij op ietwat
ironischen toon de verklaring voegende „quant à
Barth, nous le laissons à des peuples d'autre langue"
(Barth laten we aan volkeren met andere taal). Met
blijdschap vermeldde een aanwezige student, groot
bewonderaar van Prof. Leclerc, dat te Parijs thans
niet minder dan 10 Calvinistische studenten zijn. Dit
wat Frankrijk betreft. Niet minder verheugden, wat
andere landen aangaat, de mededeelingen van Dr
Darko uit Roemenië en Dr Glöckner uit Novi Sivas
(Joego-Slavië), dat hun kerken weer den Heidel-
bergschen Catechismus hadden aanvaard.

Wat er ter Conferentie werd verhandeld? Be-
halve rapporten omtrent het Presbyteriaansche
kerkelijk leven in Oostelijk Europa, de Slavische
wereld en de Roomsche landen, was er een zitting
gewijd aan „het Presbyterianisme en de ecume-
nische beweging", waarbij ook prof. Aalders het
woord voerde. De eenheidsbewegingen, die door de
namen Stockholm en Lausanne worden gekarakte-
riseerd, doen de vraag rijzen of er ook voor een
eenheidsbeweging van de Presbyteriaansche ker-
ken van Gereformeerde confessie plaats is. Toen de
Presbyteriaansche Alliantie werd opgericht, (1875),
dacht men er allermint aan, dat eenmaal de
vraag naar eenheid onder de kerken der wereld
in zoo sterke mate de geesten zou bezighouden
als thans het geval is. Nu de Alliantie bestaat,
verwondert het niet, dat van dit bestaan een dank-
baar gebruik wordt gemaakt om de eenheidsbewe-
ging te bevorderen. Eigenaardig echter is het, dat
de vurigste voorstanders van de eenheidsbeweging
gevonden worden onder hen, die er niet zoozeer
oog voor schijnen te hebben, dat de Presbyteriaan-
sche Alliantie allereerst haar betekenis moet ont-
leenen aan een gemeenschappelijk bevorderen van
de Gereformeerde beginselen.

Tot twee opmerkingen geeft dit aanleiding. Aller-
eerst wat betreft de eenheidsbeweging zelf. De
Roomsch-Katholieke kerk heeft hare wereld-eenheid
in den „stedehouder Christi". Doch deze kerk heeft
die eenheid gesteld in de plaats van het algemeene
priesterschap der geloovigen. Het Presbyterianisme
brengt deze laatste waarheid naar voren, maar derfi
de middelen in z'n kerkelijk leven om aan de
eenheid uiting te geven, een eenheid, die toch
Calvin zelf zoo warm voorstond.

De tweede opmerking is deze. De eenheidsge-
dachte vindt meest bevordering bij hen, die op
het stuk van het beginsel „rekkelijk" zijn. We den-
ken daarbij vooral aan sommige der Schotten en
Zwitsers. Mag dit een reden zijn voor ons Gere-
formeerden om ons geheel aan de Alliantie te ont-
trekken? Veeleer schijnt het roeping om in die
Alliantie de stem te laten hooren, die vermaant
het beginsel der autoriteit van Gods Woord voorop
te stellen.

Verder werd op een der zittingen van de confe-
rentie behandeld de vraag hoe het moderne onge-
loof tegen te gaan. Prof. Clavier uit Montpellier
hield een schoon betoog, daarbij o.a. de groote be-
teekenis der moderne psychologie naar voren bren-
gende.

Een andere zitting was gewijd aan „de recon-
structie van het kerkelijk leven in Europa", welk
onderwerp door schrijver dezes werd ingeleid.

Oberconsistoriaalrat Schreiber uit Berlijn was uit-
genoodigd over de betekenis van Luther te spre-